

Rok 2019 pod znakiem wyborów i obaw przed zmianami klimatycznymi

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W styczniu zapytaliśmy Polaków w pytaniu otwartym – czyli takim, w którym respondenci sami formułują odpowiedzi – o najważniejsze, ich zdaniem, wydarzenie minionego roku¹. Prosiłiśmy o wymienienie takiego zdarzenia, które było najważniejsze dla Polski, oraz takiego, które – według nich – było najgłośniejsze w skali międzynarodowej.

Przed rokiem respondenci za najważniejszą sprawę, która wydarzyła się w Polsce w roku 2018, uznali obchody stulecia odzyskania niepodległości (40%). Ważne, choć jako wydarzenie pierwszoplanowe dużo mniej oczywiste, okazały się wtedy wybory samorządowe (6%).

Natomiast kolejny rok – 2019, zdaniem Polaków, zdominowały różne typy demokratycznych głosowań. Przede wszystkim badani wskazywali na wybory parlamentarne – prawie co piąty pytany jest przekonany, że w Polsce najważniejszym wydarzeniem minionego roku były wybory do Sejmu i Senatu (19,5%). Spośród 4,6% dalszych badanych zdecydowana większość zapewne również myślała o wyborach parlamentarnych, jednak ogólne określenie, którego użyli („wybory”), nie pozwala tego zweryfikować. Niewielki odsetek respondentów uznał wybory do Parlamentu Europejskiego za najważniejsze wydarzenie w kraju w ciągu minionego roku (1,4%). W sumie zatem blisko jedna czwarta dorosłych Polaków uznała, że wybory politycznych reprezentantów do krajowych i europejskich organów przedstawicielskich były w roku 2019 najistotniejsze.

Pozostałe wydarzenia wymieniane były rzadziej, a ich stosunkowo duża liczba wskazuje, że było wiele takich, które, zdaniem ankietowanych, zasługiwały na wyróżnienie. Jeśli uznać, że na pierwszym miejscu naszego rankingu bezapelacyjnie znalazła się ogólna kategoria „wybory”, to drugie i trzecie miejsce zajmują: zniesienie wiz do Stanów Zjednoczonych dla Polaków (5,9%) oraz literacka nagroda Nobla w dziedzinie literatury dla Olgi Tokarczuk (4,3%). Na kolejnych miejscach znalazły się obchody i uroczystości z okazji stulecia odzyskania niepodległości przez Polskę (3,5%), a także funkcjonowanie i rozszerzenie programu opiekuńczego ze strony państwa oraz wprowadzenie świadczenia wychowawczego 500+ także dla rodzin posiadających jedno dziecko (3,3%). Na kolejnym miejscu wymieniony został inny element programu socjalnego państwa, skierowanego do wybranej grupy obywateli – emerytów, w postaci wprowadzenia 13 emerytury, a także zapowiedzi wprowadzenia 14 świadczenia wypłacanego w jednym roku oraz waloryzacja emerytur (2,9%).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (356) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 9–16 stycznia 2020 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Dwóch na stu respondentów (2,1%) za najważniejsze w 2019 roku uznało, częściej oceniane negatywnie niż pozytywnie, zmiany w sądownictwie i wszystkie sprawy z tymi zmianami związane. Podobna liczba badanych za najistotniejszy uznała dobry stan gospodarki i różne kwestie gospodarcze (m.in. podniesienie płacy minimalnej), tym razem częściej wymieniane w pozytywnym niż negatywnym kontekście. Jako ważne, choć tragiczne wydarzenie minionego roku wskazywano jeszcze zabójstwo prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza (1,6%). W dalszej kolejności (1,5%) mówiono o rozmaitych wydarzeniach sportowych, m.in. o sukcesach Polaków w skokach narciarskich, awansie piłkarzy do rozgrywek Euro 2020, kwalifikacji olimpijskiej siatkarzy czy sukcesach żużlowców. Przywoływano wydarzenia związane z dobrymi stosunkami polsko-amerykańskimi (1,2%), wspomniano o współpracy wojskowej i gospodarczej, obecności wojsk USA w Polsce, wizycie prezydenta Trumpa, a także związanych z tym kwestiach obronności i stosunków z NATO (0,9%) – mówiono o wydatkach obronnych, zakupie uzbrojenia i pozycji Polski w NATO.

Nieliczni respondenci (mniej niż 1% badanych) wskazywali na rozmaite kwestie związane z polityką międzynarodową (stosunki polsko-izraelskie, zmiany w ustawie o IPN, konferencję antyirańską, słabą pozycję i złe relacje z UE), mówiono o różnych innych wydarzeniach politycznych w kraju (wyborze marszałka Senatu, rezygnacji Grzegorza Schetyny z przewodniczenia PO, sprawie szefa NIK Mariana Banasia), poruszano kwestie z dziedziny polityki społecznej państwa (zniesienia podatku od dochodów osobistych dla osób poniżej 26 roku życia, poprawy sytuacji ludzi bezrobotnych), wskazywano na postęp w sferze infrastruktury i jej funkcjonowania (budowę autostrady do Warszawy, poprawę stanu dróg, modernizację kolei, przywracanie połączeń autobusowych). W wypowiedziach badanych pojawiały się jeszcze kwestie polityki klimatycznej (szczyt w Madrycie, zobowiązanie krajów UE do neutralności klimatycznej i stanowisko Polski w tej sprawie) oraz problem oskarżeń prezydenta Putina wobec Polski. Wspomniano o obchodach rocznicy wybuchu II wojny światowej, o Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy, różnych wydarzeniach kulturalnych (filmie braci Sekielskich o pedofilii w Kościele, nominacji do Oskarów dla polskich produkcji, konkursach piosenki), rozmaitych protestach i demonstracjach, a także wydarzeniach z życia osobistego – narodzinach dziecka czy ślubie.

Prawie dwie piąte respondentów (38,4%), czyli niemal dokładnie tyle samo, ile przed rokiem, nie znalazło w swej pamięci żadnego wydarzenia, które miało miejsce w mijającym roku, o którym można by powiedzieć, że było dla Polski najważniejsze. Dalsze 6,9% ankietowanych stwierdziło, że z ich punktu widzenia w 2019 roku w kraju nic ważnego nie zaszło (w 2018 – 5%).

CBOS

Które z wydarzeń minionego 2019 roku, można, Pana(i) zdaniem, uznać za najważniejsze dla Polski?

Wybory parlamentarne – wygrana PiS, wygrane wybory, zwiększenie potencjału opozycji; wygrana opozycji w Senacie, <i>niezależny Senat, wejście do Sejmu lewicy, Konfederacji</i> ;	19,5%
Wybory – ogólnie	4,6%
Wybory do Parlamentu Europejskiego	1,4%
Zniesienie wiz do USA	5,9%
Nobel dla Olgi Tokarczuk	4,3%
Stulecie odzyskania niepodległości – obchody	3,5%
Pakiet 500+ na pierwsze dziecko; utrzymanie 500+; wyprawka 300+	3,3%
13 emerytura, zapowiedź 14; waloryzacja emerytur	2,9%
Reforma sądownictwa – <i>deforma</i> , protesty sędziów, niepublikowanie list poparcia do KRS, sprawa praworządności na forum UE	2,1%
Gospodarka – wzrost gospodarczy, umocnienie gospodarki, dobre decyzje gospodarcze; <i>sukcesy w walce z mafią Wat-owską, gazoport</i> , poprawa sytuacji na rynku pracy, podniesienie płacy minimalnej	1,9%
Zabójstwo prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza	1,6%
Wydarzenia sportowe – sukcesy w skokach narciarskich, kwalifikacja olimpijska siatkarki, awans do Euro 2020, sukcesy żużlowców itp.	1,5%
Inne z zakresu współpracy i relacji z polski z USA – porozumienia o współpracy wojskowej i gospodarczej, <i>przyjazd Trumpa</i>	1,2%
Obronność i zwiększenie obecności wojsk amerykańskich w Polsce, tu także inwestycje w uzbrojenie, pozycja Polski w NATO	0,9%
Inne wydarzenia i sprawy z zakresu polityki międzynarodowej – stosunki polsko-izraelskie i nawiązania do ustawy o IPN, konferencja antyirańska, złe relacje z UE	0,9%
Inne kwestie z dziedziny polityki społecznej: zniesienie podatku od dochodów osobistych dla osób poniżej 26 roku życia. Także stwierdzenia typu: <i>dobrze robią dla ludzi, bezrobotnym się poprawiło</i>	0,8%
Inne wydarzenia polityki krajowej – wybór marszałka Senatu, nadchodzące wybory prezydenckie, rezygnacja G. Schetyny z funkcji przewodniczącego PO, wybór M. Banasia na szefa NIK	0,8%
Rozwój infrastruktury drogowej komunikacyjnej – poprawa stanu dróg, modernizacja kolei, przywracanie połączeń autobusowych	0,7%
Polityka klimatyczna – szczyt w Madrycie, blokada zobowiązania krajów UE do neutralności klimatycznej, brak zgody na ustalenia szczytu Madryckiego	0,5%
WOŚP – hasłowo	0,5%
Inne wydarzenia kulturalne – film braci Sekielskich, nominacje do Oskarów dla polskich produkcji, konkursy piosenki	0,5%
Inne: prowokacja prezydenta Putina – oskarżenia o współpracę Polski z hitlerowskimi Niemcami; protesty i demonstracje – inne niż w sprawie sądów/sędziów, czarny protest; rocznica wybuchu II wojny; zapaść w służbie zdrowia, sytuacja w szkolnictwie	1,0%
Wydarzenia z życia osobistego: narodziny dziecka, ślub	0,3%
Nie było takiego	6,9%
Inne	0,9%
Nie wiem, nie pamiętam	38,4%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić kilka wydarzeń

W polityce międzynarodowej, podobnie jak w minionych latach, badanym trudniej przychodziło wymienienie jakiegoś zdarzenia, o którym można by powiedzieć, że było wydarzeniem roku. Ponad trzy piąte ankietowanych (60,2%) nie zapamiętało żadnej takiej sprawy, kolejne 6% uważa, że żadne z wydarzeń nie zasługuje na takie wyróżnienie.

Osoby mające sprecyzowaną opinię na ten temat za najważniejsze wydarzenie 2019 roku w wymiarze światowym uznały katastrofy związane ze zmianami klimatycznymi i globalnym ociepleniem (6,5%). Wspominano pożary w Australii, na Zachodzie Stanów Zjednoczonych czy w Brazylii. Przywoływano rozmaite kataklizmy, takie jak huragany, burze czy inne anomalie pogodowe. Konstatowano postępującą degradację środowiska, narastające zanieczyszczenie atmosfery, w tym szczególnie coraz powszechniej odczuwany smog, oraz rosnącą ilość śmieci.

Niemal taki sam odsetek za najważniejsze uznał budzenie się wrażliwości ekologicznej ludzkości, świadomości tych zmian i próby podejmowania zbiorowych działań na rzecz powstrzymania dalszej degradacji środowiska naturalnego (6,3%). Mówiono o międzynarodowych konferencjach i inicjatywach podejmowanych na szczeblu państwowym, o rozmowach na szczytach klimatycznych, o uchwaleniu planu ochrony klimatu na Ziemi. Była mowa także o działaniach na rzecz ekologii i poprawy klimatu podejmowanych przez różne ruchy obywatelskie. W wypowiedziach badanych pojawiało się nazwisko Greta Tunberg, wspomniano o marszach klimatycznych i demonstracjach organizowanych w różnych miejscach na świecie.

Na trzecim miejscu listy najważniejszych dla Polaków wydarzeń 2019 roku w wymiarze międzynarodowym znalazł się Brexit, czyli wyjście Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej (3,2%).

Ważnymi wydarzeniami dla Polaków było jeszcze zniesienie wiz do Stanów Zjednoczonych i ogólnie dobre stosunki z tym krajem (2,4%), a także wydarzenia związane z międzynarodowym bezpieczeństwem Polski (2,1%). W tym kontekście mówiono o budowie nowych baz wojskowych, obecności wojsk amerykańskich w Polsce, deklaracji Trójmorza i wschodniej flance NATO, a także o zakupie broni czy uniezależnieniu się od rosyjskiego gazu i budowie tzw. rurociągu norweskiego. Taka sama liczba respondentów za najważniejszy dla świata w 2019 roku uznała konflikt irańsko-amerykański (2,1%), którego kolejnymi epizodami były atak irańskich dronów na rafinerię ropy w Arabii Saudyjskiej, agresja sił irańskich wobec statków przepływających przez Cieśninę Ormuz, ataki na ambasadę USA w Bagdadzie i w odwecie zabicie irańskiego generała Sulejmaniego. Dalsze 1,8% respondentów mówiło ogólnie o konflikcie na Bliskim Wschodzie, wojnie w Syrii, tureckich atakach na Kurdów i likwidacji państwa islamskiego.

Które z wydarzeń minionego 2019 roku, można, Pana(i) zdaniem, uznać za najważniejsze dla świata?

Globalne ocieplenie, pożary w Australii, kataklizmy i anomalie pogodowe. Degradacja środowiska	6,5%
Działania na rzecz ekologii, poprawy klimatu. Rozmowy w sprawie klimatu podejmowane na szczytach klimatycznych, uchwalenie planu ochrony klimatu na Ziemi. Świadomość kryzysu klimatycznego, ruchy obywatelskie. Działania Greta Tunberg. Marsze klimatyczne, demonstracje w sprawie klimatu	6,3%
Brexit	3,2%
Zniesienie wiz do Stanów Zjednoczonych dla Polaków i dobre relacje polsko-amerykańskie	2,4%
Kwestie bezpieczeństwa Polski. Bazy USA, obecność Amerykanów w Polsce. Działalność NATO. Zbrojenia, obronność. Także: <i>Budowa rurociągu z Norwegią</i>	2,1%
Konflikt USA z Iranem, wojna na terenie Iraku. Atak Iranu na rafinerię ropy w Arabii Saudyjskiej. Zabicie irańskiego generała (Sulejmaniego)	2,1%
Sytuacja na Bliskim Wschodzie – ogólnie, konflikt w Syrii, <i>likwidacja państwa islamskiego</i>	1,8%
<i>Wybory do Parlamentu Europejskiego</i> , wybór członków Komisji Europejskiej, orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (TSUE) w sprawie KRS i Izby Dyscyplinarnej	1,6%
<i>Nobel dla Olgi Tokarczuk</i> . Także inne sukcesy Polaków na arenie międzynarodowej – zwycięstwo Polki w Eurowizji	1,3%
Różne inne wydarzenia międzynarodowe: zamieszki we Francji, protest żółtych kamizelek, pożar katedry Notre Dame, również: <i>zagrożenie terrorystyczne, nierozwiązana sprawa imigrantów</i>	1,3%
Polityka prezydenta Putina, <i>niepokój i kłamstwa siane przez Putina</i> , oskarżenia pod adresem Polski w sprawie II wojny światowej, wojna na Ukrainie, próby połączenia Rosji z Białorusią	1,1%
Różne wydarzenia związane z polityką zagraniczną Polski. Stosunki polsko-izraelskie. Pomoc Polski dla Syrii, dla ofiar wojny; pomoc w Afryce, Światowe Dni Młodzieży. <i>Wystąpienie prezydenta Dudy na forum ONZ</i>	1,0%
Wydarzenia związane z polityką USA – prezydent Trump i jego polityka, <i>impeachment Trumpa w toku, jego komitet korzystał z nielegalnych źródeł</i> . Budowa muru na granicy z Meksykiem. Dialog USA z Koreą Północną	1,0%
Pokój na świecie, dążenie do pokoju, obawy przed wojną	0,9%
Budowa Nord Stream 2, embargo USA na firmy budujące Nord Stream 2. <i>Blokady gazociągu przez Bałtyk</i>	0,4%
Wydarzenia sportowe	0,4%
Ekspansja Chin – gospodarcza i polityczna	0,3%
Nie było takiego	6,0%
Inne	1,0%
Nie wiem, nie pamiętam	60,2%
Odmowa odpowiedzi	0,1%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić kilka wydarzeń

Część badanych (1,6%) za ważne wydarzenie międzynarodowe roku 2019 uznało wybory do Parlamentu Europejskiego, a także wybory nowego przewodniczącego, zastępców i komisarzy oraz orzeczenia wydane przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości (TSUE) w sprawie Polski. Na liście wydarzeń o znaczeniu międzynarodowym znalazła się także nagroda dla Olgi Tokarczuk przyznana jej przez Komitet Noblowski w dziedzinie literatury, a także inne sukcesy Polaków na arenie międzynarodowej w dziedzinie kultury, takie jak np. zwycięstwo w konkursie Eurowizji (1,3%).

Wspominano jeszcze o różnych wydarzeniach politycznych i społecznych mających miejsce na świecie w ubiegłym roku: zamieszkach we Francji, protestach tzw. żółtych kamizelek, pożarze katedry Notre-Dame w Paryżu czy kwestiach ogólniejszych, jak zagrożenie terroryzmem lub nierozwiązane w wielu krajach Europy problemy z imigrantami (1,3%). U co setnego z Polaków (1,1%) niepokój budzi odnotowana w kolejnym roku agresywna polityka międzynarodowa Rosji i prezydenta Putina, który – poza tłącą się nieustannie wojną na Ukrainie – pod pozorem obrony interesów swego kraju próbuje destabilizować zachodnie demokracje. Podobny odsetek badanych (1%) wskazywał różne wydarzenia związane z polityką zagraniczną Polski – mówiono o stosunkach polsko-izraelskich, pomocy Polski dla Syrii, dla ofiar wojny, dla krajów Afryki, wspomniano także wydarzenia jak Światowe Dni Młodzieży czy wystąpienie prezydenta Dudy na forum ONZ. Niektórzy z badanych jako ważne dla świata w ubiegłym roku wskazywali różne wydarzenia związane z polityką Stanów Zjednoczonych – mówiono ogólnie o polityce prezydenta Donalda Trumpa, wszczętej przez Izbę Reprezentantów procedurze *impeachmentu*, wspomniano o budowie antyimigracyjnego muru na granicy z Meksykiem oraz o mającym wzloty i upadki politycznym dialogu USA z Koreą Północną.

W wypowiedziach ankietowanych pojawiały się jeszcze takie kwestie jak: walka o pokój na świecie i obawy przed wojną, sprawa budowy rurociągu Nord Stream 2 i wprowadzenie przez USA embarga dla firm budujących ten rurociąg, wspomniano różne wydarzenia sportowe mające miejsce w ubiegłym roku, mówiono o gospodarczej i politycznej ekspansji Chin (każdą z kwestii poruszał mniej niż 1% respondentów).

Opracowała

Agnieszka Cybulska